

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TURIZM (DIGITAL TOURISM)NI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Jumaniyozova Nazokat
Primov Behruz
Asadov Samoiddin
Mamarajabov Adham
Abdurahmonov Og'abek.

Denov tadbirkorlik va pedagogika institutining Tadbirkorlik va boshqaruv
fakulteti Turizm va mehmondo'stlik yo'nalishi
2-bosqich talabalari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18920399>

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli texnologiyalarning turizmga tasiri va undagi muommolar haqida gaplashamiz. Xozirgi davr raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, VR/AR texnologiyalardan keng foydalanishni taqazo etadi. Shuningdek yurtimizda bunga alohida e'tibor qaratilmoqda. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi barcha sohalar qatori turizm industriyasiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. XXI asrga kelib turizm nafaqat sayohat qilish jarayoni, balki axborot texnologiyalari bilan chambarchas bog'liq bo'lgan murakkab iqtisodiy tizimga aylandi. Ayniqsa, internet, mobil ilovalar, sun'iy intellekt va elektron to'lov tizimlarining rivojlanishi turistik xizmatlarni tashkil etish, boshqarish va iste'mol qilish shakllarini tubdan o'zgartirdi. Ushbu jarayon ilmiy adabiyotlarda "raqamli turizm" (digital tourism) tushunchasi bilan izohlanadi.

Kalit so'zlar:raqamli texnologiyalar, VR/AR, Innovatsiyalar, Digital tourism, raqamli platformalar, e-viza tizimi, kadrlar tayyorlash, axborot texnologiyalari.

Asosiy qism: Raqamli turizm — bu turistik xizmatlarni yaratish, targ'ib qilish va sotishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishga asoslangan zamonaviy turizm modeli hisoblanadi. Butun dunyoda raqamli turizmdan foydalanish yo'lga o'yilmoqda. Shu orqali turizm sohasi tez sur'atlar bilan rivojlanmoqda. Bunda turist sayohatni rejalashtirishdan tortib safarni yakunlashgacha bo'lgan barcha bosqichlarni onlayn tarzda amalga oshirishi mumkin. Masalan, marshrut tanlash, mehmonxona bron qilish, transport chiptalarini xarid qilish, gid xizmatiga buyurtma berish va to'lovlarni amalga oshirish jarayonlari to'liq raqamli platformalar orqali bajariladi. Bu orqali turistlarning vaqti tejaladi va ularni ortiqcha ovvoragarchiliklardan ozod bo'lishiga yordam beradi. So'nggi yillarda O'zbekistonda ham turizm sohasini raqamlashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Davlat tomonidan turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, elektron vizani joriy etish, onlayn ro'yxatdan o'tish va elektron to'lov tizimlarini rivojlantirish bo'yicha qator chora-

tadbirlar amalga oshirildi. Xususan, e-visa tizimining joriy etilishi xorijiy turistlar uchun mamlakatga kirishni ancha soddalashtirdi. Natijada turizm xizmatlaridan foydalanish jarayoni tezlashdi va qulaylashdi. Bu orqali turistlar oqimini sezilarli darajada oshganini kuzatishimiz mumkin. Va buni 2025-yil tashrif buyurgan turistlar misolida ko'rsak bo'ladi. 2025-yil yakunlariga ko'ra, O'zbekistonga 11.7 million nafar xorijiy turist tashrif buyurdi. Bu mamlakat tarixidagi eng yuqori natija bo'lib, 2024-yilga nisbatan qariyb 47 foizga o'sishni tashkil etdi. Mazkur ko'rsatkichlar O'zbekistonda turizm infratuzilmasi rivojlanib borayotgani hamda raqamli xizmatlar, elektron viza va onlayn platformalarning keng joriy etilishi bilan izohlanadi. Raqamli turizmning muhim elementlaridan biri — turistik xizmatlarni onlayn bron qilish tizimlaridir. Bugungi kunda Booking.com, Airbnb, Expedia kabi platformalar orqali mehmonxonalar va xostellar xizmatlari butun dunyo bo'ylab sotilmoqda. O'zbekiston mehmonxonalari ham ushbu tizimlarga faol integratsiyalashmoqda. Bunga 2025-yilda ishga tushirilgan o'z milliy turizm platformamizni misol qilib keltirsak bo'ladi. My Uzbekistan — O'zbekistonda raqamli turizmni rivojlantirish doirasida yaratilayotgan yagona milliy turizm platformasi (Unified National Tourism Platform) bo'lib, u turistlar uchun barcha turistik xizmatlarni bitta elektron tizim orqali taqdim etishni maqsad qiladi. Platforma davlatning turizmni raqamlashtirish siyosati asosida ishlab chiqilmoqda va turizm infratuzilmasini zamonaviy “smart tourism” modeliga o'tkazishga xizmat qiladi. Mazkur platforma orqali mahalliy va xorijiy sayyohlar sayohatni mustaqil ravishda rejalashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Xususan, foydalanuvchilar mehmonxonalarni bron qilish, transport vositalarini tanlash va turli xizmatlar uchun onlayn to'lovlarni amalga oshirishi mumkin. Platformaning asosiy imkoniyatlari:

“My Uzbekistan” platformasi turizm xizmatlarini yagona tizimga birlashtiradi va quyidagi funksiyalarni taqdim etadi:

- mehmonxonalarni onlayn bron qilish
- avia, temiryo'l va avtobus chiptalarini xarid qilish
- taksi va avtomobil ijarasi xizmatlari
- muzey va tarixiy obidalarga elektron kirish chiptalari
- gid va ekskursiya xizmatlarini buyurtma qilish

Bundan tashqari, platforma mobil ilova ko'rinishida ham ishlaydi va turistlarga sayohat marshrutlarini tuzish hamda barcha xizmatlarni bir joyda boshqarish imkonini beradi.

one.uz

Raqamli identifikatsiya va qulayliklar

Tizim zamonaviy texnologiyalar bilan integratsiya qilinadi. Masalan:

MyID orqali shaxsni tasdiqlash

QR-kod yoki yuzni aniqlash orqali mehmonxonaga joylashish avtomatik mehmon ro'yxatga olish

Bu orqali qog'oz hujjatlar talab qilinmaydi va turistlarning vaqt sarfi kamayadi.

- E-Gov Uzbekistan
- Kelajakdagi innovatsiyalar

Yaqin yillarda platformaga qo'shimcha ravishda:

e-SIM ulanishi interaktiv xaritalar va raqamli gid audio va video ekskursiyalar sun'iy intellekt asosida individual marshrutlar joriy etilishi rejalashtirilgan Bu esa mahalliy mehmonxonalarning xalqaro bozorda tanilishiga, turistlar oqimining oshishiga va xizmatlar raqobatbardoshligining kuchayishiga olib kelmoqda. Shuningdek, mobil ilovalar turizmni rivojlantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Zamonaviy turistlar sayohat davomida xaritalar, navigatsiya, tarjimon dasturlar va elektron gidlardan keng foydalanadi. O'zbekistonda ham tarixiy obidalar haqida ma'lumot beruvchi mobil platformalar, QR-kodli axborot tizimlari va elektron audio-gid xizmatlarini joriy etish ishlari bosqichma-bosqich yo'lga qo'yilmoqda. Bu esa turistlarning mustaqil sayohat qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ijtimoiy tarmoqlar ham raqamli turizmning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Instagram, YouTube va TikTok platformalarida joylashtirilgan foto va videomateriallar mamlakatning turistik jozibadorligini oshirishda muhim marketing vositasi vazifasini bajarmoqda. Ko'plab sayyohlar sayohat manzilini aynan ijtimoiy tarmoqlarda ko'rgan kontent asosida tanlaydi. Shu sababli, turistik obyektlarni professional media mahsulotlar orqali targ'ib qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli turizmni rivojlantirishning yana bir istiqbolli yo'nalishi — sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishdir. Chat-botlar turistlarga 24 soat davomida ma'lumot berish, avtomatik tarjima tizimlari esa xorijiy mehmonlar bilan muloqotni yengillashtirish imkonini yaratadi. Bundan tashqari, sun'iy intellekt yordamida turistlarning qiziqishlari tahlil qilinib, ularga individual turpaketlar taklif etilishi mumkin. Shunday qilib, raqamli turizm O'zbekiston turizm industriasining raqobatbardoshligini oshiruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish orqali mamlakatga keluvchi turistlar oqimini ko'paytirish, xizmatlar sifatini yaxshilash va turizm iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-yanvardagi PF-5611-son Farmoni. "O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida".
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 13-avgustdagi PQ-4417-son Qarori. "Turizm sohasini yanada rivojlantirish va turistlar oqimini ko'paytirish chora-tadbirlari to'g'risida".
3. O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida"gi Qonuni (yangi tahrirda, 2019).
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Turizm qo'mitasi materiallari va rasmiy statistik ma'lumotlari.
5. UNWTO (United Nations World Tourism Organization). Tourism and Digital Transformation. Madrid, 2019.
6. UNWTO. International Tourism Highlights. Madrid, so'nggi nashri.
7. Buhalis, D., Law, R. Progress in Information Technology and Tourism Management // Tourism Management Journal, 2008.
8. Kotler, P., Bowen, J., Makens, J. Marketing for Hospitality and Tourism. Pearson Education, 2017.
9. Werthner, H., Klein, S. Information Technology and Tourism: A Challenging Relationship. Springer-Verlag, 2012.
10. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi rasmiy sayti materiallari.
11. www.uzbekistan.travel — O'zbekiston milliy turizm portali ma'lumotlari.
12. www.unwto.org— Jahon turizm tashkiloti rasmiy sayti.
13. Google Scholar (scholar.google.com) – "Digital tourism", "Smart tourism", "E-tourism systems" kalit so'zlari asosida
14. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi.
15. Turizm sohasini raqamlashtirish va elektron xizmatlarni joriy etish dasturlari (2020–2025).
16. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi.
17. My Uzbekistan yagona milliy turizm platformasi haqida rasmiy ma'lumotlar.
18. <https://my.uzbekistan.travel/one/uz>
19. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi.
20. "O'zbekistonda turizm ko'rsatkichlari va xalqaro turistlar oqimi" statistik to'plami.
21. Rasmiy portal: <https://stat.uz>

